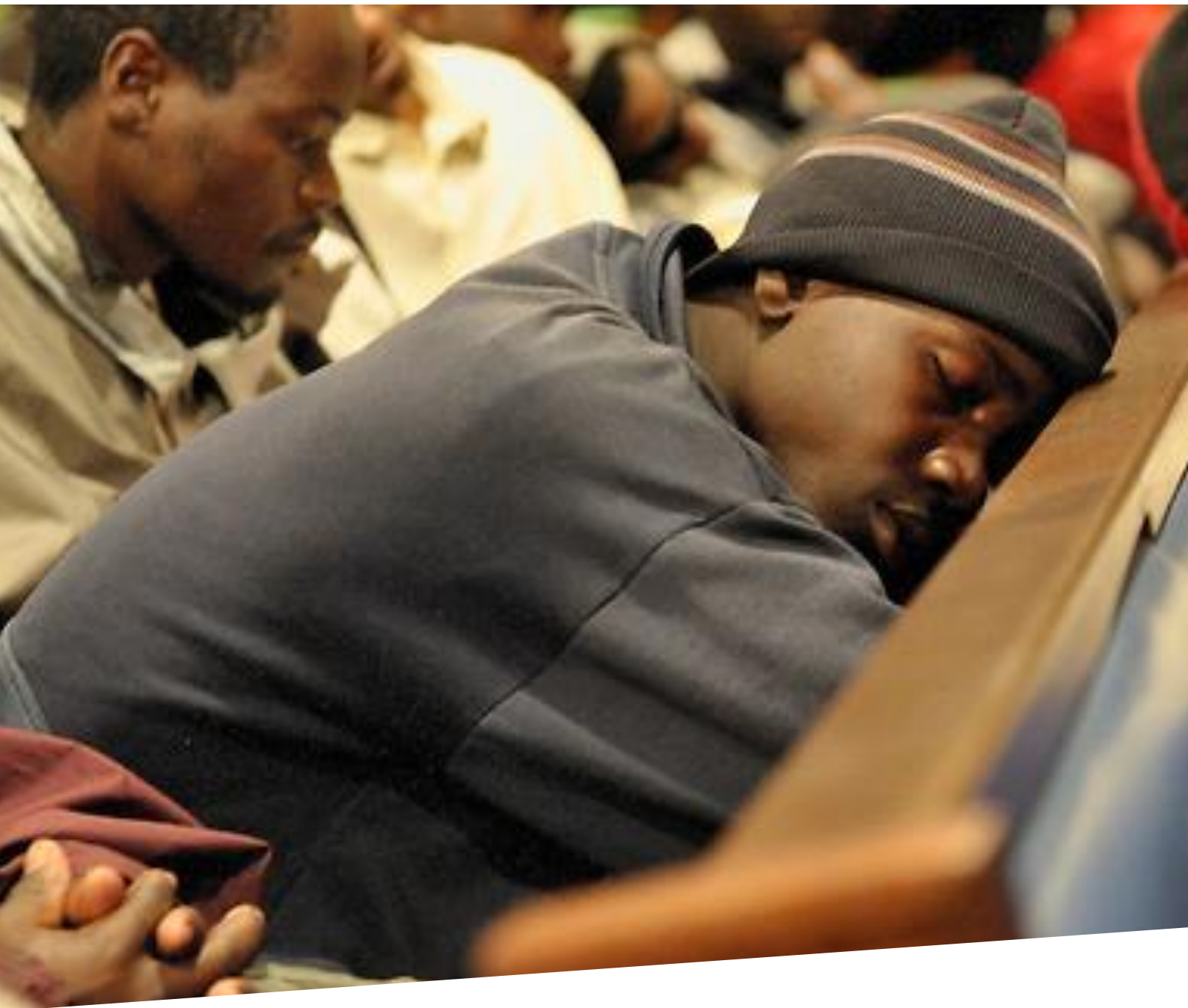

Slapen in de kerk

Noorderlicht
ROTTERDAM

Preek

Dienst 26 juli 2020 door Nathan Noorland

Schriftlezing | Handelingen 20: 6 – 12

Wij echter vertrokken na de dagen van de ongezuurde broden per schip van Filippi en kwamen binnen vijf dagen bij hen in Troas aan, waar wij zeven dagen verbleven. En op de eerste dag van de week, toen de discipelen bijeengekomen waren om brood te breken, sprak Paulus hen toe, omdat hij de volgende dag wilde vertrekken; en hij liet zijn toespraak voortduren tot middernacht. En er waren veel lampen in de bovenzaal waar zij bijeenwaren. En een zekere jongeman, van wie de naam Eutychus was, zat in het venster en werd door een diepe slaap overmand, doordat Paulus zo lang sprak. Hij viel, door de slaap overmand, van de derde verdieping naar beneden en werd dood opgetild. Maar Paulus ging naar beneden, wierp zich op hem, sloeg zijn armen om hem heen en zei: Maak geen misbaar, want zijn ziel is in hem. En nadat hij weer naar boven gegaan was, brood gebroken en iets genuttigd had, en hij lang, tot het aanbreken van de dag toe, met hen gesproken had, vertrok hij zo. En zij brachten de jongen levend mee en werden bovenmate vertroost.

Verkondiging

Lieve zus en broer in de Here Jezus,

*

Wie van jullie heeft er een hond? Of ooit een hond gehad? Ik weet niet of jullie het herkennen maar aan een hond geven we over het algemeen een andere soort naam dan aan een pasgeboren kind. Toch?

Op dit moment passen wij een aantal weken op de hond van mijn schoonouders. En die hond heet Binky (Engels voor jongetje), en een vriend van mij heeft een hond met de naam 'Lucky' (Engels voor gelukkig) en zo zijn er natuurlijk nog veel meer maffe hondennamen op te noemen.

Waarom vertel ik dit? Nou, de manier waarop wij met honden omgaan en hun een naam geven is vergelijkbaar met de manier waarop slaveneigenaren in de tijd van het Nieuwe Testament met hun slaven omgingen en een naam gaven. Het is bekend dat slaveneigenaren hun slaven ook namen gaven als: 'binky/jongetje' of 'lucky/gelukkige'.

*

En, in het verhaal van vanmorgen treffen wij - in Troas - een jongere, aan die die laatste naam gekregen heeft. Hij heet: Eutychus, het is Grieks voor 'Gelukkige' oftewel 'Lucky'. De naam Eutychus werd in die tijd alleen maar gebruikt voor slaven. Daardoor weten we dat hij een slaaf geweest moet zijn.

En dat moet wat voor hem geweest zijn. Als wij ons een beetje in hem inleven.

Dag in, dag uit ging het als volgt: 'Gelukkige' kun je dit werk even voor me opknappen? 'Gelukkige' kun je dat voor me halen? Gelukkige, kun je dit even aangeven? Gelukkige...? En mensen keken op hem neer als ze langskwamen en riepen plagerig 'Ha daar hebben we de gelukkige slaaf!'

Ik denk dat het woord 'Gelukkig' al snel een plat woord werd voor Eutychus. De glans ging eraf. Want op zo'n manier leven was natuurlijk het tegenovergestelde van gelukkig zijn.

Eutychus, hij is "een slaaf" die de naam "Gelukkige" draagt. Ironisch natuurlijk. Weleens een gelukkige slaaf gezien?

Ja, en tegelijk is het ergens ook wel herkenbaar. Want geldt dit niet voor alle slaven en verslavingen? Dat er aan de ene kant wordt gezegd dat je er gelukkiger van wordt, maar je ten diepste een slaaf bent.

Tegen duizenden vrouwen in het buitenland wordt er bijvoorbeeld gezegd. Kom mee naar Nederland, ik heb goed werk voor je. Je gaat gelukkig worden, veel geld verdienen. Maar ze belanden – en dat is echt een groot probleem - als slaven in de seksindustrie.

Of dat stemmetje dat zegt: "Neem wat alcohol, dat gaat je een gelukkige maken!" "Kijk naar porno, het maakt je leven mooier" of "neem een beetje drugs dat gaat je problemen oplossen!" "Werk overdreven veel, dat maakt je blij"... Maar achteraf maakt het je helemaal niet gelukkiger. Blijf je achter als een slaaf.

Het is de ironie van de slaaf die 'de gelukkige' wordt genoemd. Misschien herken je er ook wel iets van je eigen leven of in je omgeving.

*

We treffen de jonge slaaf Eutychus vandaag aan op een bijzondere plek.

Het is zondag, de eerste dag van de week, en we vinden hem in een bovenzaal, waar mensen die zijn geraakt door de boodschap van Jezus zijn samengekomen om het brood te breken.

Het brood breken was één van de basiskenmerken geworden van de kerk na Pinksteren. Jezus had het zelf ingesteld voordat hij ging lijden en sterven. En hij had erbij gezegd: "Blijf dit doen totdat ik terugkom".

Nou, in de kerk van Troas doet men het vandaag... en Eutychus is erbij.

En dat Eutychus erbij is, is eigenlijk best wel bijzonder. In de Romeinse samenleving heerste er namelijk toch een soort-van “apartheid” cultuur. Rijken lagen niet aan tafel met armen, en vrije mensen ging niet gelijkwaardig om met slaven.

Maar hier in de kerk van Troas gelden deze principes van buiten blijkbaar niet. Hier gebeurt het tegenovergestelde; Rijk en arm, vrij en slaaf, jong en oud, Jood en Griek komen samen.

Hier was Eutychus niet de jonge stinkslaaf, waarop werd neergekeken en waarom – net als bij een hond – gelachen werd. Nee, hier was hij er één van Christus, en als je er één van Jezus bent, dan kijk je niet naar achtergronden, naar kleur, naar opleidingsniveau, naar C.V. Dan weet je, dat je het allemaal van dezelfde genade van Jezus moet hebben. En daar is geen onderscheid in.

Paulus schrijft in één van zijn brieven: Jullie zijn allemaal kinderen van God, door het geloof in Jezus, en dan maakt het niet meer uit of je Jood bent of Griek, slaaf of vrije, man of vrouw. Nee, dan zijn jullie allen één in Christus Jezus.

*

Het is mooi om wat hier in de kerk van Troas gebeurt gewoon eens even binnen te laten komen. Hè, want in hoeverre zijn wij zo'n gemeente als in Troas?

Ja, want net als in de Romeinse samenleving zijn ook in onze samenleving, in Rotterdam de verschillen groot.

Er zijn niet voor niets Black Lives Matter demonstraties, er zijn boeren die zich niet begrepen voelen door Den Haag, er zijn steeds meer mensen die afhankelijk zijn van de voedselbank en tegelijkertijd worden rijken steeds rijker. In de politiek krijgen we steeds meer partijen omdat mensen het niet met elkaar eens zijn.

Hoe mooi zou het zijn als onze gemeente elke zondag opnieuw, maar ook op doordeweekse activiteiten net als in Troas een plek is waar – tegen de tijdgeest in - verschillende mensen elkaar wel zien en naast elkaar zitten.

Als we er een beetje nuchter over nadenken is de kerk eigenlijk nog één van de weinige plekken in onze samenleving waar bijvoorbeeld een CEO naast een timmerman kan zitten zonder dat wij daar gek van opkijken.

Maar soms heb ik het idee dat kerken in Nederland steeds meer op één doelgroep gericht zijn. Je hebt kerken waar alleen ouderen komen, kerken waar alleen jonge mensen komen, een kerk voor Antilianen, chinezen, een kerk voor blije mensen, en voor zwaarmoedige mensen, en noem maar op. Maar doen wij dan niet hetzelfde als gewoon in de samenleving gebeurt?

De jonge slaaf Eutychus, was tegen de tijdgeest in, welkom aan tafel in de diverse kerk van Troas.

*

En, hij ziet dat er vanavond een belangrijke gast is in de samenkomst. Zendeling Paulus van Tarsen. Paulus was hier al eerder geweest in Troas. Een man uit Europa had hem toen in een droom geroepen: ‘Kom over en help ons’, en Paulus was gegaan om de bevrijdende boodschap van Jezus in Europa te brengen. Maar nu was Paulus terug voor een korte tussenstop en hij

wilde de gelovigen in Troas graag spreken. Er zat wel wat haast bij. Morgen zou Paulus alweer moeten vertrekken.

Het werd een lange avond. Na het breken van het brood, preekte Paulus met bezieling, en hij preekte en preekte maar en hij preekte... en er werd maar geen amen gezegd. Hij preekte zelfs tot midden in de nacht. - waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over - en ja, de mensen waren toch ademloos aan het luisteren. Een aantal olielampen verlichtte ondertussen de zaal, maar ze zorgden ook voor een mufte walm en warmte.

*

Misschien denk je bij jezelf: Pfoe, het zou je kerk maar zijn, hé! Je hebt een hele week gewerkt, zelfs de zondag nog doorgewerkt, dat was voor velen daar het geval, de zondag was geen vrije dag, en dan ga je 's avonds naar de kerk, is het er bloedje heet, en krijg je na de Maaltijd ook nog ellelange preek voor de kiezen.

Stel je voor dat ik je nu zou uitnodigen om vanaf – laten we zeggen - het einde van de middag tot in het midden van de nacht naar een onwijs lange preek te luisteren in een snikhete ruimte. Wie van jullie zou zich nu spontaan aanmelden om daar vanavond bij te zijn? <Ik zie weinig vingers> Nou, ik zou er ook niet 1,2, 3 voor kiezen.

*

En, toch is dat ook wel apart. Ik zat er zo eens een beetje over door te denken en toen dacht ik bij mijzelf. Op een verjaardag, een feestje of concert houden we het wel gerust, - ook in een stikhete kamer of zaal - tot middennacht uit. En we kunnen het ook prima volhouden om een avondje film te kijken, of een aantal afleveringen van een serie op Netflix. Maar in de kerk is dat toch moeilijk. Waar zou dat aan liggen?

*

Ik denk dat het aan de ene kant belangrijk is dat de kerk relevant is. Dat wat Paulus zei was blijkbaar zó relevant, dat de mensen in Troas bleven zitten. Ook al hadden ze een lange dag achter de rug, was de atmosfeer niet ideaal in die warme bovenzaal en duurde de preek tot midden in de nacht. De boodschap die Paulus over Jezus bracht raakte hun leven. Het is goed om daar elke keer weer als kerk van bewust te zijn. Hoe relevant zijn we als kerk? Wat voor een boodschap wordt er gebracht door de voorganger? Raken de liederen, de gebeden en de preek ons dagelijkse leven? Hebben we de Jezus zelf weer beter leren kennen? Als we de kerk verlaten.

Aan de andere kant ligt het natuurlijk ook aan de houding en de mentaliteit van de mensen die in de kerk zitten. Heb je er al bij voorbaat zin in om naar de kerk te gaan? En heb je je biddend voorbereid op de dienst? Of kom je uit gewoonte en zonder verwachting. En klaag je er na de dienst over dat je niets aan de dienst heb gehad.

*

Het is in Troas in ieder geval een bijzondere avond.

Eutyclus heeft echter ook wel wat last van de warmte en van slaap. Het was een lange dag. Net betrapte hij zichzelf er al op dat hij zat te knikkenbollen. 'Misschien is het een idee om bij het open raam te gaan zitten... een beetje frisse lucht zou me vast goed doen'. Denkt Eutyclus

bij zichzelf. Eutychus loopt richting één van de ramen en gaat in de vensterbank zitten. Zo, dat doet hem goed. Maar na een tijdje begint hij ook in de vensterbank te knikkebollen. Dit is bijna niet te doen.

Tsja, knikkebollen in de kerk. Het kan de besten overkomen. Ik las van oud-president Bill Clinton dat hij in slaap was gevallen bij een belangrijke herdenkingsdienst voor Martin Luther King. De vorige paus Benedictus viel eens in slaap tijdens een belangrijke mis op Malta, terwijl hij zelf voorging en ook mr. Bean heeft er in één van zijn meest bekende sketches last van.

Ja, en heel eerlijk. Zelf heb ik het ook een aantal keren gehad.

*

Nou, misschien heb je er ook weleens last van. Van slaap in de kerk! Van moe zijn in de kerk. Dat kan, door een drukke week. Door zorgen. Door het hele gebeuren in de afgelopen maanden. Corona-moe.

Waar ligt het aan dat jij misschien nu wel moe in de kerk zit? Of moe thuis aan het meekijken bent? Waardoor lukt het je niet om bijvoorbeeld stille tijd te houden?

*

Eutychus, knikkebolt, dommelt langzaam weg en valt - terwijl de dienst met Paulus gewoon doorgaat- in een diepe slaap,. Het is wat.

Maar het is ook wat dat de andere mensen in de bovenzaal het helemaal niet door hebben. Zo kan dat blijkbaar gaan, dat je de hele focus kan hebben op het woord van God en op de kerk. Maar dat we tegelijkertijd andere mensen in de gemeente, de mensen die bijvoorbeeld worstelen met het geloof, of met zichzelf, uit het oog verliezen.

Hoeveel mensen zijn er in de afgelopen jaren om verschillende redenen uit de kerk gegaan? Terwijl we het helemaal niet doorhadden of er geen oog voor hadden?

Wat kunnen we als kerk soms gefocust zijn op het Woord. Of op goede muziek, of op onszelf. Terwijl we de ander die in slaap is gevallen uit het oog verliezen.

Welke mensen missen we al een tijdje? Denk er voor jezelf eens over na? En waarom missen we hen? Waarom zijn ze afgehaakt? Uit het raam gevallen? Zonder dat wij het misschien zagen?

Kijk, de focus op het Woord is natuurlijk onwijs belangrijk. Want door het Woord leren we God, leren we Jezus zelf kennen. Maar als het goed is vloeit daar ook uit voort dat we omzien naar elkaar! En dat wordt nog weleens vergeten.

*

Er klonk opeens een gil, en een harde klap. Chaos, mensen rennen naar beneden. En daar ligt Eutychus, hij is in zijn diepe slaap uit het raam gevallen van drie hoog.

Lukas, degene die dit verhaal in Handelingen heeft opgeschreven was een arts, en hij constateert dat Eutychus overleden is. In de grondtaal staat het zelfs zo: Hij werd opgenomen; dood.

Dat moet wat geweest zijn voor die gemeente in Troas. Het was zo een vreugde dat Paulus er was, ze braken samen het brood, hadden het over Jezus als de Opgestane Heer, die de dood had overwonnen. Maar tijdens de dienst valt er een jongere uit het raam en hij overlijdt.

Wat kan geloven soms dubbel zijn. Ik heb dat gevoel in ieder geval regelmatig. De ene keer gebeurt er iets heel moois, maar er kan zomaar iets heel pijnlijks op volgen.

De kerk is niet alleen een plek van succesverhalen. Als je in Jezus gelooft gaat het je niet alleen voor de wind. Sommige kerken beweren dat, maar ik denk dat ze hun ogen sluiten voor de realiteit. De kerk, de gemeente is ook de plek waar we onze kruizen delen, in de navolging en nabijheid van de Gekruisigde. We zien dat ook in Troas.

*

Paulus rent ook naar beneden. En hij laat zich over de dode Eutychus heen vallen en omarmt hem. Paulus werd gezien als een grote man. Maar door zichzelf op zo'n intieme manier – zonder enige gêne - te verbinden met een dode slaaf, laat hij zien: Zoveel verschil ik niet van deze slaaf Eutychus. Wat Paulus hier doet voor de hele gemeente van Troas is al een preek op zich.

Het is net alsof hij zegt: Uit mezelf was ik ook dood, net als Eutychus hier, je had mij een aantal jaren terug eens moeten zien liggen op de weg naar Damascus, toen God mij voor het eerst aanraakte, ik was als dood, blind, ik kon niets meer. Je had mijn zwarte hart eens moeten zien, mijn haat toen ik de christenen vervolgde en liet vermoorden. Maar doordat ik toen als het ware door Christus ben opgeraapt, omarmt en Hem heb leren kennen mag ik nu leven...

Als je dicht bij Jezus leeft, en weet vanuit wat voor een grote genade je leeft. Als je het tot je laat doordringen wat Hij voor u en voor jou heeft gedaan aan het kruis, dat hij je wonden heeft aangeraakt, zich aan je heeft verbonden, je wilt vergeven. Je wil laten opstaan. Elke keer weer opnieuw.

Dan kan het niet anders dan dat je – net als Paulus- als automatisch samensmelt met de mensen die misschien wel– zonder dat we het hebben gezien – uit de ramen van de kerk zijn gevallen... Dan hebben we oog voor de zwakken, voor de mensen waar het zwart is in het leven!

Denk er eens over na. Zijn er mensen in de gemeente, in je directe omgeving of op je werk die dit ook nodig hebben? Een directe omhelzing is nu natuurlijk wat lastig. Maar misschien een goed gesprek bij een bak koffie, of wat directe support. Wie zijn mensen waar je je aan kunt verbinden? Net zoals Paulus dat doet! Omdat ze het nodig hebben! Omdat ze uit de ramen van de kerk zijn gevallen? Uit het zicht zijn geraakt of niemand anders hebben? Wie komt misschien wel nu in je gedachten op?

*

Paulus roept - terwijl hij op de dode Eutychus is gevallen – “stop met dat misbaar, dat rumoerige gehuil. Het is oké, want zijn ziel is in hem!”

Het is een prachtig zinnetje 'zijn ziel is in hem'. Laten we dat zinnetje vasthouden als wij ons verbinden aan de mensen die God op onze weg brengt! 'er zit ziel, leven in hem of haar'. Hoe zwart het leven van iemand ook kan zijn. Wij mogen geloven dat God aan doden en mensen die leven als doden, opnieuw de ziel (het leven) wil geven.

*

Paulus gaat na het voorval met Eutychus gewoon weer naar boven en vervolgt het samenzijn. Hij eet wat en hij praat wat en ze zien samen als gemeente de nieuwe dag aanbreken.

De nieuwe dag aan zien breken is prachtig. Je hebt het vast wel eens gezien. Die prachtige oranje / roze lucht die Rotterdam vanuit het donker van de nacht in een nieuw licht zet.

Het aanbreken van de nieuwe dag is in de Bijbel het beeld van Gods toekomst, zijn nieuwe wereld die voor ons openbreekt. Soms laat God nu al dingen gebeuren die al heenwijzen naar die nieuwe toekomst.

De mensen in Troas voelen zich bovenmate getroost. Ze waren niet een klein beetje bemoedigd na deze bijzondere samenkomst, ze waren enorm bemoedigd.

*

Eutychus.. 'De gelukkige!' Ja, zo kun je hem wel noemen. Hij heeft geluk gehad in dit verhaal. Zijn naam was eigenlijk vergelijkbaar met een hondennaam. Misschien was zijn naam wel voor de grap gegeven. Wie zou het zeggen? Maar zijn naam komt na deze nacht in een ander licht te staan. Elke keer als hij bij zijn naam wordt geroepen, klink daar dat woord: Gelukkige! En wordt hij eraan herinnerd: Ja, ik ben een slaaf en het leven is niet altijd makkelijk, maar ik mag me ook gelukkig prijzen, ik was dood, maar er zit ziel in mij, Jezus geeft kleur aan mijn leven.

Tot slot... Ja, wat kunnen wij nu met deze geschiedenis in ons dagelijkse leven? Er is veel gezegd, er zijn ook al een aantal lijnen getrokken naar het heden. Maar samenvattend zou ik jou vandaag graag vier vragen willen meegeven;

- We begonnen vandaag met de ironie van een slaaf die gelukkig wordt genoemd. Herken jij daar iets van in jezelf of in je omgeving? Ik zou je willen uitdagen om open kaart te spelen en er ook mee naar Jezus te gaan. Hij is degene die ons leven echt gelukkig maakt!

- Ten tweede: Hoe inclusief en divers is de kerk op dit moment? En hoe ziet jouw netwerk eruit in Noorderlicht en er buiten? Zijn het allemaal dezelfde mensen? Of juist een gezonde, diverse balans?

- Ten derde: Eutychus viel in slaap in de kerk. Wat maakt jou moe op dit moment? En waar komt dat door?

- En als laatste vraag: Wie zijn mensen in je omgeving die op dit moment uit de ramen van de kerk vallen? Of in de afgelopen jaren zijn gevallen? En hoe kun jij je aan hen verbinden?
Amen.

Amen.

